

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертасияи Тоирзода Сухроб Тоир дар мавзуи «Арзёбии хосиятҳои физикию механикии массивҳои атрофи нақбҳои гидротехникии истифодашавандаи баландфишор» барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD) – доктор аз рӯи ихтисоси 6D074400 – Сохтмони гидротехникӣ ва иншоот (6D074401 – Сохтмони гидротехникӣ) пешниҳод гардидааст.

Диссертатсияи Тоирзода С.Т. ба арзёбии хосиятҳои физикию механикии массивҳои атрофи нақбҳои гидротехникии истифодашавандаи баландфишор бахшида шудааст.

Дар як давраи муайяни пешрафти соҳаи сохтмони иншооти гидротехникӣ диққати асосии лоиҳакашон ва муҳандисон ба омӯхтани маводде, ки аз онҳо объектҳои муҳандисӣ бунёд карда мешаванд, равона карда мешуд. Раванди мазкур то он лаҳзае раҳандозӣ мегардид, ки ба муҳити ҷойгиркунии иншоотҳо аҳамияти дуввумдараҷа дода шавад.

Дар як вақт, сарбориҳои муосири техногенӣ ба массаҳои ҷинсҳои кӯҳӣ ба дараҷае расидаанд, ки онҳо аксар вақт равандҳо ва падидаҳои шаклдигаркуниро дар ҷинсҳо ба вуҷуд меоранд, ки барои иншоот ва муҳити зист хатарноканд. Бе пешгӯии ин оқибатҳо ва пешгирӣ намудани онҳо тараққиёти минбаъдаи гидротехникаи калон имконнопазир аст.

Муаллиф қайд намудааст, ки солҳои охир таваҷҷуҳи гидротехникҳо ба таҳкурсии харсангии иншооти гидротехникӣ, ки дар онҳо асосан объектҳои бузург ва мураккабтарин сохта мешаванд, хеле афзуд.

Аз ин лиҳоз омӯзишу арзёбии хосиятҳои физикию механикии массивҳои атрофи нақбҳои гидротехникии истифодашавандаи баландфишор дар шароити хобиши табиӣ онҳо вазифаи таъхирнопазир ва муҳим мебошад, ки дар муаллиф ба ин нукта аҳамияти махсус зоҳир намуда, мубрами мавзуи мазкурро дар сатҳи баланди илмӣ асоснок намудааст.

Таҳқиқи диссертатсионии мазкур бо дар назардошти муқаррароти «Консепсияи рушди соҳаҳои комплекси сӯзишворию энергетикӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2003-2015», «Барномаи истифодаи самараноки захираҳои гидроэнергетикӣ ва сарфаи энергия барои солҳои 2012-2016», «Барномаҳои истифодаи манбаъҳои барқароршавандаи энергия барои солҳои 2007-2015», мавзуи КИТ ГР 0120ТJ01028 «Стратегияи рушд ва оптимизатсияи тавозуни захираҳои энергетикӣ. Сенарияи обӣ-ангишти рушди энергетикаи Тоҷикистон» (муҳлати иҷро: 2020-2024) ва татбиқи лоиҳаи НБО-и Роғун иҷро гардидааст.

Навгони илми диссертатсияи докторант (PhD) Тоирзода Сухроб Тоир дар чор нуқтаи асосӣ инъикос ёфта, мазмун ва муҳтавои таҳқиқотро пурра таҷассум мекунад ва саҳми муаллифро дар рушди илми соҳа равшан менамояд:

1. Хосиятҳои физикию механикӣ (чандирӣ, мустаҳкамӣ ва шаклдигаркунии)-и рӯйпӯшҳои оҳану бетони нақбҳои сохтмони НС-1 ва НС-2-и НОБ-и Роғун бо ёрии усулҳои ултрасадоӣ ва массивҳои атроф бо усулҳои сейсмоакустикӣ пас аз истифодабарии тӯлонӣ ошкор ва муайян карда шуданд;

2. Хосиятҳои минтақаҳои заиф ва пастшуда (минтақаҳои ноустувор)-массивҳои атрофи нақбҳои сохтмони НС-1 ва НС-2-и НОБ-и Роғун бо ёрии усули томографияи сеймикӣ аниқ карда шуданд;

3. Усул барои муайян кардани суръати ҷараёни об ва тағйирёбии речаи гидравликӣ дар нақбҳои баландфишор дар асоси тағйироти майдони гармии атрофи нақбҳои гидротехникӣ таҳия ва пешниҳод гардидааст;

4. Системаи назорати дарбии речаи гидравликӣ дар нақбҳои гидротехникӣ ва системаи худкори ченкунӣ барои идоракунии силсилави дар тамоми тӯлнокӣ кор карда баромада шуд.

Мазмуни асосии таҳқиқоти диссертатсионии муаллиф дар 22 таълифоти илмӣ, аз ҷумла 9 мақола дар маҷаллаҳои тақризшавандаи феҳристи тавсиянамудаи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, 2 патенти хурди Ҷумҳурии Тоҷикистон, 1 патенти Авруосиёгӣ, 7 мақола дар маводи конферонсҳои илми сатҳи гуногун нашр шудаанд. Инчунин, муаллиф оид ба мавзӯ 3 дастури методиро интишор намудааст.

Бо вучуди баҳои мусбате, ки дар тақриз баён гардид, баъзе камбудҳои ҷузъӣ ҷой доранд, ки дар байни онҳо ҳолатҳои зеринро метавон ҷудо намуд:

1. Дар боби якум масъалаи таҷрибаҳои сохтмон ва истифодадиҳии нақбҳои гидротехникии Тоҷикистон муфассалтар баррасӣ мегардид, кадр карда мешуд.

2. Дар расми 13 нақшаи ҷиҳозонидани бофтаи термометрӣ дар нақбҳо оварда шуда, аммо шарҳу тавзеҳи муфассал дода нашудааст.

Хулоса, камбудҳои номбаршудаи автореферат арзиши илми онро коҳиш намедиханд. Аз ин нуқтаи назар, автореферати кори диссертатсионии Тоирзода Сухроб Тоир дар мавзӯи «Арзёбии хосиятҳои физикию механикии массивҳои атрофи нақбҳои гидротехникии истифодашавандаи баландфишор» барои дарёфти

дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD) – доктор аз рӯйи ихтисоси 6D074400 – Сохтмони гидротехникӣ ва иншоот (6D074401 – Сохтмони гидротехникӣ) муҳтавои мухтасари таҳқиқоти мукамал ва ба анҷом расидаи илмӣ ба ҳисоб рафта, ба талаботи аз тарафи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президента Ҷумҳурии Тоҷикистон муқарраргардида, ҷавобгӯ буда, ҷиҳати сазовор гардидан ба дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD) – доктор аз рӯйи ихтисоси 6D074400 – Сохтмони гидротехникӣ ва иншоот (6D074401 – Сохтмони гидротехникӣ) барои ҳимоя пешниҳод карда мешавад.

Тақриздиханда:

номзади илмҳои техникӣ,

мудири озмоишгоҳи

“Зилзилатобоварии иншоотҳои гидротехникӣ”-и

Институти геология, сохтмони ба

заминҷунбӣ тобовар ва сейсмологияи АМИТ

Ядгоров Ё.Х.

“ 21 ” 05 соли 2026

Имзои Ё.Х. Ядгоровро тасдиқ менамоем:

Сардори ШК ва коргузории
ИГСЗТС АМИТ

Кароматуллои Ю.

Суроға: 734042, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
ш. Душанбе, кӯчаи Айнӣ 267,
Телефон: +992 (372) 25-77-69
E-mail: igees_asrt@mail.ru

“ 21 ” 05 соли 2026